

PERSBERICHT

6 november 2012

Verslag aan het Vlaams Parlement

Rekeningenboek over 2011

Rekenhof publiceert Vlaams rekeningenboek over 2011

Volgens haar uitvoeringsrekening boekte de Vlaamse overheid in 2011 een kasoverschot van 189,3 miljoen euro en een begrotingstekort van 437,3 miljoen euro. Daarmee verbeterde de financiële positie van Vlaanderen tegenover 2010. Het kasresultaat werd voor het eerst sinds 2007 weer positief, vooral dankzij hogere inkomsten en de ontvangst van een eerste KBC-dividend. De totale Vlaamse schuld steeg in 2011 nauwelijks (+0,6%). Dat staat te lezen in het jaarlijkse rekeningenboek van het Rekenhof over de begrotingsuitvoering door de Vlaamse overheid in het voorgaande jaar. In dit boek geeft het Rekenhof ook de resultaten weer van de diepteonderzoeken die het in de marge van zijn jaarlijkse rekeningencontroles verricht.

Resultaten van de begrotingsuitvoering

Volgens de uitvoeringsrekening 2011, die de uitvoering betreft van de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting (dus zonder consolidatie met de Vlaamse openbare rechtspersonen en diensten met afzonderlijk beheer), heeft de Vlaamse overheid een begrotingstekort geboekt van 437,3 miljoen euro, tegenover een tekort van 605,9 miljoen euro in 2010. Het betere begrotingsresultaat in 2011 is het gevolg van een sterkere stijging van de ontvangsten dan van de uitgaven. De Vlaamse overheid sloot het begrotingsjaar 2011 ook af met een kasoverschot van 189,3 miljoen euro, terwijl ze in 2009 en 2010 kastekorten van respectievelijk 5.820,9 miljoen euro en 491,5 miljoen euro noteerde. Het kasresultaat is in 2011 voor het eerst sinds 2007 weer positief geworden, vooral dankzij hogere inkomsten en een eerste KBC-dividend van 298 miljoen euro.

Vorderingensaldo

Het vorderingensaldo bedroeg in 2011 88,8 miljoen euro. Dat resultaat komt vrijwel overeen met het geraamde vorderingensaldo van 96,9 miljoen euro, dat de Vlaamse minister van Financiën en Begroting al communiceerde op 30 december 2011. De Vlaamse Regering is er dus in geslaagd het verlies van de Gemeentelijke Holding, met een impact van 265 miljoen euro op het vorderingensaldo, op te vangen.

Ontvangsten en uitgaven

In 2011 inde de Vlaamse overheid 24,6 miljard euro ontvangsten (exclusief leningopbrengsten). Dat houdt een stijging in ten opzichte van 2010 met 7,7% (1,8 miljard euro). Op een totaal van 27,0 miljard euro kredieten ordonnanceerde de Vlaamse Gemeenschap in 2011 25,1 miljard euro. De aanwending op het totaal van de kredieten bedroeg zodoende 93%. De 21 DAB's vertegenwoordigden in 2011 een budgettaire massa van 1.356 miljoen euro ontvangsten en 1.387,8 miljoen euro uitgaven. Zij sloten dus hun rekeningen met een gezamenlijk tekort van 31,8 miljoen euro. De budgettaire massa van de Vlaamse rechtspersonen bedroeg in 2011 in totaal 9.658,7 miljoen euro ontvangsten en 9.365,6 miljoen euro uitgaven. De minister van Financiën en Begroting heeft het merendeel van deze jaarrekeningen tijdig aan het Rekenhof voorgelegd, na een summier controle door de IVA Centrale Accounting. Enkele rekeningen kenden nog wel vertraging.

Schuldevolutie

De totale schuld is in 2011 gestegen met 39,4 miljoen euro (0,6%). Zij bedroeg eind 2011 in totaal 6,65 miljard euro, tegenover 6,61 miljard euro in 2010. De directe kasschuld en de directe korte-termijnschuld daalden; de lange-termijnschuld steeg. Een aantal overgenomen leningen dragen een eindvervaldag van na 2020. Zij brengen dus de doelstelling van de Vlaamse overheid in 2020 een schuldenvrije positie te realiseren, in het gedrang. De brutoschuld van de Vlaamse overheid, dat is inclusief de financiële schulden bij de instellingen die tot de consolidatiekring Vlaamse overheid behoren, bedroeg eind 2011 7,44 miljard euro (tegenover 7,43 miljard euro eind 2010). De Vlaamse overheid betaalde in 2011 in totaal 179,5 miljoen euro voor haar schuldbeheer. De gewaarborgde schuld nam in 2011 toe van bijna 10,2 miljard euro tot 10,8 miljard euro, dus met 6,29%. De stijging was weliswaar minder groot dan in de vorige drie jaren. Op vijf jaar tijd nam de gewaarborgde schuld toe met ongeveer 50%. De uitwinning, die in 2010 al was gestegen, verhoogde in 2011 sterk door de uitwinning van de gewestwaarborg bij de Gemeentelijke Holding.

Vlaams waarborgbeheer

Het Rekenhof heeft een bijzonder onderzoek gewijd aan het Vlaams waarborgbeheer. Het concludeerde dat een heterogene, niet altijd transparante regelgeving de waarborgsector kenmerkt, met tal van afwijkingen. De beleidsdomeinen beheren de waarborgdossiers in eerste instantie, het departement Financiën en Begroting beperkt zich onder meer tot beleidsadviesing. Maar die functie wordt niet altijd gerespecteerd. Streefnormen en indicatoren voor het waarborgbeheer blijven vooralsnog uit. Het toenemende bedrag aan waarborgen houdt voor de Vlaamse overheid een stijgend risico in, onder meer bij eventuele ratingverlagingen. Ondanks initiatieven, is de risicobeheersing nog niet optimaal. Samenwerking van de interne auditor met IAVA is er in de praktijk nauwelijks. Ook in de sector van de sociale huisvesting zijn nog niet alle beheersmaatregelen tegen het risico van een mogelijke daling van huizenprijzen operationeel. Ten slotte vertoont de informatieverstrekking over de waarborgverlening tekortkomingen.

Budgetteren in Orafin

Een ander bijzonder onderzoek betrof de werking van de module budgettering van het boekhoudsysteem van de Vlaamse overheid, Orafin. Deze module bevat de begrotingsgegevens. De Vlaamse overheid heeft, onder meer uit kostenoverwegingen, gekozen voor een

systeem met één budget, waarin ze zowel de vastleggings- als de vereffeningskredieten opvolgt. Dat stond toe standaardfaciliteiten te gebruiken en duur maatwerk te beperken, maar gaf aanleiding tot meer complexiteit en een andere voorstelling van de begrotingsgegevens in Orafin. Het interne-controlesysteem werkt wel behoorlijk en de invoer van de begrotingsgegevens is betrouwbaar. De redactie van de herverdelingsbesluiten vertoont echter gebreken en het Rekenhof krijgt er soms laattijdig kennis van. De invoer van de gegevens in de betalingskalender laat vooralsnog te wensen over. Een realistische kalender is nochtans belangrijk. De kwaliteit van de modulerapporten is aanvaardbaar, maar kampt met performantieproblemen en de massa gegevens laat zich soms moeilijk verwerken met standaardprogramma's.

Crisisinterventies

Het Rekenhof heeft ook zijn rapportering over de crisisinterventies van de Vlaamse overheid geactualiseerd. Het concludeerde dat de verschillende steunmaatregelen tot het begrotingsjaar 2010 een negatieve invloed op de kas- en schuldpositie van de Vlaamse overheid hadden, maar dat deze situatie kenterde in 2011 met de ontvangst van een vergoeding vanwege KBC. De positieve invloed ervan werd echter door de uitwinning van de gewestwaarborg bij de Gemeentelijke Holding en de overname van het commercial paper van deze holding nagenoeg volledig tenietgedaan. Na de nationalisering van Dexia Bank België kromp de waarde van de participatie in de Dexia Holding verder in tot ongeveer 2 % van de initiële waarde.

Begrotingsuitvoering door de beleidsdomeinen

Deel twee van het rekeningenboek geeft per Vlaams beleidsdomein een overzicht van de begrotingsuitvoering 2011 door de ministeries en de Vlaamse rechtspersonen. De financiële uitvoering van de begroting sloot voor de meeste Vlaamse ministeries nauw aan bij de vooropgestelde ramingen en kredieten. Het Rekenhof stelde echter in een aantal beperkte steekproeven een beperkt aantal fouten vast. Zo hebben de meeste ministeries wel eens uitgaven foutief of laattijdig in het boekhoudsysteem Orafin 2010 vastgelegd of aangerekend, vaak onder druk van krediettekorten. Ook pasten zij soms essentiële wettelijke bepalingen niet of onvolledig toe. Soms ontbrak een wettelijke rechtsgrond of was het betaalde volgens de geldende reglementering gedeeltelijk niet verschuldigd. Bijzondere aandachtspunten waren de naleving van de algemene aannemingsvoorwaarden en betalingsprincipes bij overheidsopdrachten, het verband tussen subsidieverlening en beleidsdoelstellingen en de volledigheid van de subsidieverantwoording. Nagenoeg alle ministeries toonden op die vlakken in meer of mindere mate tekortkomingen. Het Rekenhof had ook aandacht voor zwaktes bij de naleving van interne procedures of de uitbouw van de organisatiebeheersing. In dit verband kwamen uit de steekproeven soms de volgende tekortkomingen naar voren: een beperkte controle op overgelegde verantwoordingen, lange doorlooptijden, het niet vragen van het advies van de Inspectie van Financiën en een minder efficiënte aankooppolitiek.

In zijn boek rapporteert het Rekenhof per beleidsdomein ook over enkele van zijn recente thematisch financiële onderzoeken.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het *Rekeningenboek over 2011* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).